**Puolustusministeriö** NEUVOSTORAPORTTI PLM2018-00037

PO Koskenniemi Tuomas(PLM), Laaksonen Sanna(PLM)

07.05.2018

JULKINEN

Asia

## EU:n epävirallinen puolustusministerikokous ja Euroopan puolustusviraston ministerijohtokunta, Sofia 4.-5.5.2018

Kokous

Epävirallinen puolustusministerikokous 04.05.2018 - 05.05.2018

Avaussanoissaan korkea edustaja Mogherini nosti esiin sotilaallisen liikkuvuuden edistämisen, EU:n sotilaallisten koulutusoperaatioiden johtoesikunnan (MPCC) kehittämisen sekä komission 2.5. tekemään rahoituskehysehdotukseen sisältyvän European Peace Facilityn.

Jäsenmaat olivat tyytyväisiä pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) etenemiseen. Toimeenpano jatkuu sitoumusten jaksottamisella ja tarkentamisella sekä projektien hallintosääntöjen määrittämisellä. Linjauksia valmistellaan ulko- ja puolustusministerien yhteiskokoukseen 25. kesäkuuta. Tämän jälkeen määritetään suuntaviivat kolmansien maiden osallistumiselle. Uusilta PRY-projekteilta toivottiin määrän sijaan laatua. Komissio esittää seuraavaan monivuotiseen rahoituskehykseen 13 mrd euron suuruista puolustusrahastoa ja 6,5 mrd euroa sotilaallisen liikkuvuuden edistämiseen.

Sotilaallisesta kriisinhallinnasta ja Eurooppaa kohtaavista turvallisuusuhista käytiin keskustelua YK:n ja Naton edustajien kanssa. Turvallisuusympäristön muutosten todettiin vain lisänneen tarvetta EU:n aktiiviselle toiminnalle rauhan ja vakauden eteen. EU:n toimissa on yhdistyttävä integroitu lähestymistapa, paikallinen omistajuus ja koordinaatio kansainvälisten kumppanien kanssa.

EDA:n johtokunnan kokouksessa jäsenmaat kiittelivät EDA:n työtä puolustustutkimuksen ja PRY:n tukena. PRY:stä korostuivat projektit ja erityisesti sotilaallinen liikkuvuus. EDA:n ja Naton välisen yhteistyön koherenssia ja koordinaatiota painotettiin useissa puheenvuoroissa.

### Korkean edustajan avaussanat

Korkea edustaja ja komission varapuheenjohtaja (KEVPJ) **Federica Mogherini** avasi kokouksen toteamalla, että EU:n puolustusaloitteiden osalta käynnissä on

toimeenpanon vuosi. Erityisen ajankohtaisena Mogherini piti sotilaallisen liikkuvuuden edistämistä. Sotilaallisten vaatimusten määrittäminen on käynnissä yhteistyössä Naton kanssa. Tämän jälkeen voidaan siirtyä muihin toimiin kuten infrastruktuurin kehittämiseen. Kesäkuun Eurooppa-neuvostoon tulisi voida viedä hyviä uutisia. Mogherini loi katsauksen kriisinhallintarakenteiden kehittämiseen. EU:n sotilaallisten koulutusoperaatioiden johtoesikunnan toimintaa on määrä arvioida vuoden loppuun mennessä. Jäsenmaiden on päätettävä, mihin suuntaan MPCC:tä halutaan kehittää ja millä vauhdilla. Tärkeä kysymys on, tulisiko MPCC:n mandaatti laajentaa vaiheittain kattamaan myös toimeenpanevia operaatioita. Mogherini totesi tekevänsä esityksiä lähiviikkoina. Hän vetosi jäsenmaihin resurssien takaamiseksi MPCC:n kehittämiselle huomauttaen nykyisestä noin kymmenen henkilön vajeesta. KEVPJ viittasi komission 2.5. tekemään rahoituskehysehdotukseen sisältyvään European Peace Facilityyn (EPF) todeten, että ministerien aiemmat kommentit olivat olleet rohkaisevia. EPF olisi EU-budjetin ulkopuolinen rahoitusväline, joka lisäisi mm. sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden rahoituksen nopeutta ja ennakoitavuutta ja toisi myös mahdollisuuden laajentaa yhteisten kustannusten osuutta. EPF olisi aiempaa joustavampi työkalu kumppanien tukemiseksi sallien myös materiaalituen tavalla. Tarkempi ehdotus saadaan kesäkuun puolivälissä. Lopuksi Mogherini muistutti, että edessä on päätös EUNAVFOR Atalantan operaatioesikunnasta Brexitin jälkeen. Yksimielisyyteen pitäisi päästä toukokuun lopussa tai viimeistään kesäkuussa. Mogherini kutsui puolustusministerit yhteisistuntoon ulkoministerien kanssa ulkoasiainneuvostossa 25. kesäkuuta. Tarkoitus on valmistella kesäkuun Eurooppa-neuvoston puolustuskeskustelua.

Ensimmäisen työistunnon yhteydessä käydyssä keskustelussa jäsenmaat pitivät sotilaallisen liikkuvuuden edistämistä tärkeänä testinä EU–Nato-yhteistyölle. Komission 6,5 mrd euron rahoitusesitystä sotilaallisen liikkuvuuden edistämiseksi kiiteltiin. Osa jäsenmaista piti European Peace Facilitya lupaavana ajatuksena, mutta sen todettiin vaativan keskustelua, kun yksityiskohdat ovat tiedossa. Jäsenmaiden omistajuuden varmistamista pidettiin tärkeänä.

## Pysyvä rakenteellinen yhteistyö

Mogherini alusti keskustelun muistuttaen, että kesäkuussa on määrä tehdä päätöksiä PRY-projektien hallinnoinnista sekä sitoumusten jaksottamisesta ja tarkentamisesta. Edellisen osalta on muistettava, että vaikka projektit ovat keskenään erilaisia ja jäsenmaiden käsissä, ne toimeenpannaan EU:n kehyksessä. Säännöllinen raportointi on tärkeää johdonmukaisuuden ja neuvoston valvontaroolin varmistamiseksi. Sitoumusten jaksottaminen ja tarkentaminen taas on tarpeen jäsenmaiden kansallisten toimintasuunnitelmien laadun parantamiseksi ja siten PRY:n toimeenpanon arvioinnin tehostamiseksi. Mogherini pyysi jäsenmaiden alustavia näkemyksiä marraskuussa 2018 hyväksyttävistä uusista PRY-projekteista.  Kun projektien hallinnointi on mallillaan, tulisi alkaa valmistella kolmansien maiden osallistumista PRY-projekteihin. Lopuksi KEVPJ muistutti PRY:n, puolustusrahaston ja puolustuksen vuosittaisen arvioinnin (CARD) liittymäpinnoista. Kesäkuussa päivitettävä suorituskykyjen kehittämissuunnitelma (CDP) on näiden kannalta keskeisessä roolissa.

Teollisuus- ja sisämarkkinakomissaari Elżbieta Bieńkowska kertoi Euroopan puolustusrahastosta. Lyhyessä ajassa on ylitetty hankalia esteitä ja saavutettu

suurta edistystä. Puolustustutkimus on jo vauhdissa, ja Euroopan puolustusteollinen kehittämisohjelma 2019–2020 on trilogineuvottelujen loppusuoralla. Bienkowska viittasi komission esitykseen 13 mrd euron puolustusrahastosta tulevassa monivuotisessa rahoituskehyksessä. Tämän lisäksi esitys pitää sisällään 6,5 mrd euroa sotilaallisen liikkuvuuden edistämiseen sekä Mogherinin jo esittelemän EPF:n. Puolustusrahastosta tehdään tarkempia ehdotuksia kesäkuun puolivälissä. Luvassa on yksi yhteinen instrumentti tutkimukselle ja kehittämiselle. Puolustusrahasto luo rahallisia kannustimia PRY:lle. Jäsenmaiden tekemät projektiehdotukset ovat ratkaisevia myös puolustusrahaston onnistumiselle.

Jäsenmaat olivat tyytyväisiä nopeaan etenemiseen PRY:n toimeenpanossa. Toisaalta huomautettiin, että PRY:n uskottavuus vaatii nopeita käytännön tuloksia. Sitoumusten jaksottamisen ja tarkentamisen osalta odotetaan eräiden jäsenmaiden ehdotuksia keskustelun pohjaksi. Todettiin, ettei ole kyse uusista sitoumuksista, vaan nykyisten toimeenpanosta. Projektien hallintosäännöistä toivottiin joustavia, jäsenmaiden omistajuutta korostettiin ja tarkkailijamahdollisuutta pidettiin tärkeänä. Näkemykset jakautuivat sen osalta, tulisiko hallintosäännöistä linjata neuvoston päätöksellä vai suosituksilla. PRY-projektien toiselta aallolta peräänkuulutettiin määrän sijaan laatua. Järjestelmää ei tulisi ylikuormittaa; projekteilla tulisi olla todellista merkitystä Euroopan suorituskykyjen kannalta. Jotkut jäsenmaat toivat jo esiin uusia projektiehdotuksia. Lähes kaikki puheenvuoron käyttäneet jäsenmaat toivoivat, että puitteet kolmansien maiden osallistumiselle määritetään pian. Tämän uskottiin tuovan PRY:lle sisällöllistä lisäarvoa ja parantavan toiminnan läpinäkyvyyttä.

Suomi totesi PRY:n hallintosääntöjen etenevän hyvään suuntaan. Joustavuus on tärkeää varmistaa, ja kolmansien maiden osallistumisesta on syytä päästä sopimaan pian. Sitoumusten jaksottamisen ja tarkentamisen tulisi alkaa sitoumuksista, joissa voidaan saavuttaa nopeaa edistystä (esim. joukkojen käytettävyys ja yhteensopivuus). Samalla on selvää, että muilla alueilla edistys ei voi olla yhtä nopeaa.

Mogherini veti keskustelun yhteen toivoen puolustusministereiltä jatkuvaa poliittista ohjausta PRY:n toimeenpanoon. Kolmansien maiden osallistuminen on tärkeää valmistella huolella. KEVPJ toivoi kesäkuun UAN:ssa tilannekatsausta ensimmäisen 17 PRY-projektin etenemiseen.

## EU:n sotilaallinen kriisinhallinta

Mogherini totesi tavoitteeksi käydä epävirallista keskustelua kriisinhallinnasta ja Eurooppaa kohtaavista turvallisuusuhista. EU kehittää omaa toimintaansa ja samalla yhteistyötä YK:n ja Naton kaltaisten kumppanien kanssa. EU:n ja Naton yhteistyö on kohonnut uudelle tasolle vuoden 2016 yhteisjulistuksen jälkeen. EU ja YK ovat uudistamassa ainutlaatuista strategista kumppanuuttaan. KEVPJ toivoi jäsenmaiden näkemyksiä kriisialueista ja ennaltaehkäisevistä toimista. Hän totesi kriisinhallinnan merkityksen nousseen, sillä se puuttuu heikkojen valtioiden aiheuttamaan epävakauteen ja vuotaviin rajoihin, joita terroristit, salakuljettajat ja järjestäytynyt rikollisuus hyödyntävät. Uhkiin ei voida vastata kääntymällä sisäänpäin, vaan ne päinvastoin korostavat tarvetta projisoida vakautta ja rauhaa

EU:n rajojen ulkopuolella. Samalla sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välille muodostuu uusia linkkejä. Mogherini nosti esiin kolme tekijää, joiden tulisi näkyä jokaisessa YTPP-toimessa: EU:n laajempi integroitu lähestymistapa, aito paikallinen omistajuus ja (mahdollisesti alueellinen) kapasiteettien rakentaminen sekä tiivis koordinaatio kansainvälisten kumppanien kanssa (esimerkkeinä Sahel, Keski-Afrikan tasavalta, Somalia, Länsi-Balkan, Välimeri ja Irak).

Naton apulaispääsihteeri **Rose Gottemoeller** kertoi Naton huippukokoukseen valmisteltavasta etelän tukitoimien paketista. Irakiin on suunnitteilla laajempi koulutusoperaatio. Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän kumppanien (erit. Tunisia ja Jordania) tukea kehitetään. Afganistanin operaatiota vahvisetaan, ja liittolaisilta toivotaan sitoumusta pitkäjänteiseen tukeen. Gottemoeller kiitti EU:ta ja YK:ta hyvästä yhteistyöstä etelässä. EU:n kehittäessä siviilikriisinhallintaa ja kumppanuuksiaan on tärkeää, että organisaatiot tuntevat toistensa vahvuudet. Gottemoeller kommentoi myös sotilaallista liikkuvuutta todeten, että EU:n toimilla voi olla erittäin merkittäviä vaikutuksia Naton kannalta. Gottemoeller kiitti hyvää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa todeten EU:n ja Naton intressien olevan pitkälti yhteiset.

YK:n rauhanturvasta vastaava alipääsihteeri **Jean-Pierre Lacroix** kertoi YK:n rauhanturvaa koskevista reformeista. Tavoitteena on mm. päätöksenteon kehittäminen, tappioiden vähentäminen ja siviilien suojelu. Koulutusta, lääkintähuoltoa ja varustetasoa on parannettava. YK tarvitsee EU-maita uudistusten läpivientiin: Lacroix mainitsi erityisesti koulutuksen ja tuen niille maille, joilla on halua, muttei kykyä joukkokontribuutioihin. Lacroix peräänkuulutti EU–YK-yhteistyöä Sahelin G5-maiden tukena ml MINUSMA:n kautta. Keski-Afrikan tasavallassa tilanne on hauras, mutta edistys on mahdollista. YK pyrkii vahvistamaan läsnäoloaan, ja EU:n poliisi- ja santarmituki auttaisi asioita. Lacroix painotti UNIFIL:n merkitystä ja muistutti, että Somaliassa on valmistauduttava AMISOM:n asteittaiseen lopettamisen.

Lyhyessä ja yllätyksettömässä keskustelussa ilmaistiin tuki EU:n, YK:n ja Naton yhteistyölle.

## Euroopan puolustusviraston johtokunnan kokous

Kokouksen aluksi puheenjohtaja **Mogherini** toivotti tervetulleeksi viraston uuden varatoimitusjohtajan Olli Ruudun, joka aloitti tehtävässään maaliskuun puolivälissä. Ruutu seuraa tehtävässään hollantilaista Rini Goosia. Alkupuheenvuoroissaan Mogherini sekä EDA:n toimitusjohtaja **Domecq** kertoivat viraston työstä liittyen suorituskykyjen kehittämiseen. Suorituskykyjen kehittämissuunnitelma (Capability Development Plan, CDP) on edennyt vaiheeseen, jossa yhteisesti tunnistetut ja priorisoidut suorituskykypuutteet on lähetetty jäsenmaille arvioitavaksi. Tärkeä rooli tulee olemaan jäsenmailla ja suunnitelman kansallisella implementoinnilla. EDA:n toiminnassa CDP liittyy keskeisesti mm. puolustuksen vuosittaiseen arviointiin (CARD), puolustustutkimuksen valmistelutoimeen (PA) sekä pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön (PRY). EDA on jatkanut työtä puolustuksen kannustimien kehittämiseksi. Yksi tärkeä esimerkki on yhteistyö Euroopan investointipankin (EIB) kanssa. Mogherini kertoi antavansa budjettiehdotuksensa vuodelle 2019 kesäkuun loppuun mennessä.

Bieńkowska korosti komission tehneen tiiviisti yhteistyötä EDA:n kanssa erityisesti liittyen puolustustutkimuksen valmistelutoimeen. Valmistelutoimen toimeenpano on onnistunut hyvin. Komission näkökulmasta EDA näyttelee puolustustutkimuksessa tärkeää roolia.

Keskustelussa jäsenmaat kiittivät EDA:n työtä erityisesti liittyen puolustustutkimukseen sekä pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön. PRY:n osalta esillä olivat erityisesti kansallisten toimeenpanosuunnitelmien rooli sekä projektit. Projekteista sotilaallisen liikkuvuuden edistäminen sai paljon kiitosta. EDA–Nato-yhteistyö on EDA:n kevään prioriteetti, ja jäsenmaat korostivat koherenssia erityisesti liittyen suorituskykyjen kehittämisprosesseihin (CDP, Naton puolustussuunnitteluprosessi NDPP, CARD). Komission suuntaan jäsenmaat muistuttivat EDA:lla olevan paljon osaamista ja kokemusta muun muassa liittyen puolustustutkimukseen.

Suomi kiitti EDA:n työtä puolustustutkimuksen saralla. Valmistelutoimen alle perustetut projektit ovat osoittaneet EU:n lisäarvon. Yhteistyö komission kanssa on jatkossakin tärkeää. Suomi korosti sotilaallisten suorituskykyjen kehittämissuunnitelman keskeistä roolia EU:n uusien puolustusaloitteiden toimeenpanossa. EDA:n ja Naton välinen yhteistyö on tärkeää, ja koherenssi käynnissä olevien puolustussuunnitteluprosessien välillä keskeistä. Suomi nosti myös esiin EU:n sotilaskomitean tekemät ehdotukset EU:n sotilaallisten suorituskykyprosessin virtaviivaistamiseksi niin EU:n sisällä kuin liittyen EU:n ja Naton väliseen yhteistyöhön.

Domecq korosti EDA:n ja Naton välisen yhteistyön olevan viraston prioriteetti. Viraston intresseissä ei ole tehdä päällekkäistä työtä Naton kanssa. Käytännön yhteistyö sujuu hyvin, siitä hyvänä esimerkkinä sotilaallinen liikkuvuus. EDA myös ymmärtää, että jäsenmailla on paitsi yhdet yhteiset joukot, myös asiantuntijat. Tarpeetonta työtä ei haluta jäsenmailla teettää, vaan kerätä vain sellaista tietoa, mitä tarvitaan. Suomen esiin nostamaan EU:n sotilaskomitean yhteiseen näkemykseen liittyen Domecq totesi kaikkien kehittämisehdotusten olevan tervetulleita. EDA:n ja komission väliseen yhteistyöhön liittyen Domecq totesi EDA:n antavan työlle tukensa ja olevan avoin yhteistyölle.

Kokouksen päätteeksi hyväksyttiin suositukset jatkotyölle.

Suomen edustajat
Sofie From-Emmesberger, EUE
Helena Partanen, PLM
Sanna Laaksonen, PLM
Tuomas Koskenniemi, PLM

Liitteet

Viite

| | |
|---|---|
| Asiasanat | kriisinhallinta, NATO, puolustuspolitiikka, YK, YTPP, puolustusvirasto |
| **Hoitaa** | **PLM, UM** |

| | |
|---|---|
| Tiedoksi | EUE, LVM, OKM, OM, PE, SM, STM, TEM, VM, VNK, VTV, YM |